

Materiał pomocniczy nr 1

1. Ekspert UNHCR

UNHCR – Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców – to agencja Organizacji Narodów Zjednoczonych zajmująca się uchodźcami. UNHCR koordynuje działania na rzecz uchodźców, związane z ochroną ich praw i zapewnieniem im warunków do życia, reprezentując społeczność międzynarodową..

Kto to jest uchodźca?

Na podstawie poniższych informacji wytłumaczcie pozostałym grupom, kim jest uchodźca i czym różni się on od imigranta ekonomicznego.

Kim są uchodźcy? To osoby, które opuściły swój kraj ze względu na prześladowanie z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej. Międzynarodową ochronę gwarantuje im *Konwencja dotycząca statusu uchodźców*, sporządzona w Genewie w 1951 roku. Polska również podpisała tę konwencję, przez co zobowiązała się do pomocy uchodźcom i ich ochrony, w tym zapewniania im schronienia w naszym kraju. Nie może więc odesłać z powrotem kogoś, komu grożą prześladowania w państwie pochodzenia. Przypadek każdej osoby ubiegającej się o status uchodźcy rozpatruje się indywidualnie, sprawdzając, czy rzeczywiście grożą jej prześladowania. Uchodźcami byli np. Polacy wyjeżdżający z kraju w stanie wojennym, którym groziło więzienie za działalność opozycyjną.

Kim są imigranci ekonomiczni? To osoby przyjeżdżające do danego kraju w celu poprawy swojego statusu ekonomicznego i życiowego. Osoby te mogą szukać lepszej pracy, edukacji, dostępu do lepszej służby zdrowia czy opieki społecznej. Imigrantami ekonomicznymi są dziś np. Polacy w Wielkiej Brytanii czy Irlandii. W większości są nimi także osoby przybywające obecnie do Unii Europejskiej z krajów bałkańskich (Kosowa, Albanii i Serbii). Państwa te uważa się za tzw. „kraje bezpieczne”. Ich obywatele otrzymują status uchodźcy w nielicznych sytuacjach.

Kto przybywa do Europy? Zarówno imigranci ekonomiczni, jak i uchodźcy. Jednak jedynie ci drudzy mogą liczyć na ochronę w państwach UE. Pozostali będą odsyłani do krajów pochodzenia.

2. Członek organizacji Stowarzyszenie Uchodźców z Syrii i Erytrei

Stowarzyszenie to fikcyjna organizacja zrzeszająca uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Celem jej działania jest szerzenie wiedzy na temat wojen i kryzysów w tych regionach.

Do najliczniejszych grup przybywających obecnie do Europy należą Syryjczycy i Erytrejczycy. Na podstawie poniższych informacji opowiedzcie, dlaczego opuszczają oni swoje ojczyzny.

Syria. Od 2011 roku w Syrii trwa wojna domowa, zapoczątkowana wydarzeniami tzw. arabskiej wiosny. W wyniku ciężkich działań wojennych 11 milionów mieszkańców (30% populacji) opuściło swoje domy, spośród czego 4,1 mln uciekło za granicę. Zgodnie z danymi UNHCR, Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, 1,8 miliona uchodźców syryjskich znalazło schronienie w Turcji, 1,2 miliona w Libanie, 630 tysięcy w Jordanii. Część z nich postanowiła opuścić przepełnione obozy, w których panują bardzo trudne warunki życia, i dotrzeć do Europy, wybierając szlak przez Morze Śródziemne do Grecji.

Erytrea. Państwo to powstało w 1993 roku. Jest dyktaturą, na czele której stoi prezydent Isaias Afewerki. Brutalność jego reżimu porównywana jest do sytuacji w Korei Północnej – zabójstwa na tle politycznym, tortury, więzienie bez nakazu czy wyroku sądowego, częste zaginięcia osób, przetrzymywanie pojmanych w nieznanymi miejscach, liczne przypadki śmierci w więzieniu... W ramach programów rządowych stosowana jest praca przymusowa na nieokreślony okres. , tak prześladowane są np. osoby uchylające się od służby wojskowej oraz członkowie ich rodzin. Z tych powodów miesięcznie z kraju ucieka około 5 tys. osób, głównie młodych mężczyzn.

3. Pracownik Urzędu ds. Cudzoziemców

Urząd do Spraw Cudzoziemców zajmuje się legalizacją pobytu i ochroną cudzoziemców w Polsce. Jednym z celów pracy urzędników jest przekazywanie wiedzy na temat procedur legalizacji pobytu cudzoziemców oraz przyznawania statusu uchodźcy.

Na podstawie poniższych informacji przygotujcie wypowiedź na temat procedury przyznawania statusu uchodźcy i pomocy, na jaką mogą liczyć cudzoziemcy, którzy taki status otrzymają.

Jak przyznaje się status uchodźcy? Każdy kraj sam podejmuje decyzję o przyznaniu danej osobie statusu uchodźcy. W Polsce odpowiedzialny jest za to Urząd ds. Cudzoziemców. Status taki może otrzymać osoba, która w swoim kraju żywiła uzasadnione obawy przed prześladowaniem ze względu na rasę, religię, narodowość, przynależność do określonej grupy społecznej czy poglądy polityczne, i z tego powodu nie może wrócić do kraju pochodzenia. UdSC sprawdza, czy dana osoba jest rzeczywiście uchodźcą. W tym celu wykorzystuje dowody (np. zdjęcia wykonane w kraju pochodzenia, zaświadczenia lekarskie, dokumenty) oraz przeprowadza wywiad z cudzoziemcem. Osoba, której nie uda się udowodnić, że jej obawy przed prześladowaniem są uzasadnione, przyłapana na kłamstwie (gdy np. nie potrafi podać trasy ucieczki), odpowiedzialna za zbrodnie lub stwarzająca zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski – statusu uchodźcy nie otrzyma. UdSC ma pół roku na decyzję w tej sprawie.

Pomoc dla uchodźców. Osoba starająca się o status uchodźcy może przebywać w specjalnym ośrodku, który zapewnia jej zakwaterowanie, wyżywienie i opiekę medyczną. Uchodźcy otrzymują 20 zł miesięcznie na zakup środków higieny osobistej, 50 zł kieszonkowego oraz 140 zł jednorazowej pomocy na zakup odzieży i obuwia. Utrzymanie ośrodków dla uchodźców w 2015 roku kosztowało budżet państwa 56 mln zł. Utrzymanie jednej osoby starającej się o status uchodźcy w 2014 r. wyniosło średnio 1380 zł miesięcznie.

Osoba, która otrzymała status uchodźcy, po 3 miesiącach powinna opuścić ośrodek. Otrzymuje ona prawo pobytu w Polsce, prawo do pracy i do zasiłków - takie samo jak obywatele polscy. Może także ubezpieczyć się w NFZ.

Polska otrzyma z budżetu Unii Europejskiej dodatkowe środki finansowe na przyjęcie uchodźców. Zgodnie z deklaracjami Komisji Europejskiej na każdego przesiedlonego spoza UE cudzoziemca Polska dostanie 10 000 euro, a na każdego relokowanego z państw UE – 6 000 euro.

4. Profesor socjologii, ekspert ds. migracji

Profesor zajmuje się badaniem migracji ludności. Obecnie przygotowuje książkę na temat kryzysu uchodźczego w Europie. Celem jego pracy jest upowszechnianie informacji o tych procesach na poziomie europejskim i ich wpływie na sytuację w Polsce.

Na podstawie poniższych informacji przygotujcie wypowiedź na temat napływu uchodźców do Europy i planów Unii Europejskiej dotyczących rozwiązania tego kryzysu.

Od stycznia do lipca 2015 roku do UE przedostało się 340 tys. migrantów. Osoby te docierają tu kilkoma szlakami migracyjnymi. Jeden z najpopularniejszych prowadzi z Libii, przez Morze Śródziemne, do Włoch (główną grupę stanowią tu Erytrejczycy). Drugi – z Turcji, również przez morze, do Grecji, a następnie przez Bałkany i Węgry do Niemiec (w większości są to Syryjczycy). Z napływem tak dużej liczby cudzoziemców nie mogły poradzić sobie państwa przyjmujące (Grecja i Włochy), które według prawa UE powinny wnioski o azyl przyjmować u siebie. W konsekwencji przybywający zaczęli kierować się bardziej na północ, do państw o najlepszej sytuacji gospodarczej i najbardziej przyjaznych imigrantom. Obecny, kwotowy system rozmieszczenia uchodźców proponowany przez UE ma za zadanie odciążyć państwa graniczne Unii (Grecja, Włochy, Węgry). W myśl ustaleń powstaną tzw. *hot spots*, w których dokonywany będzie podział imigrantów na uchodźców (osoby uciekające przed prześladowaniami) i imigrantów ekonomicznych (osoby szukające lepszych warunków życia). Osoby kwalifikujące się do otrzymania statusu uchodźcy będą, zgodnie z przyjętym „rozdzielnikiem”, kierowane do poszczególnych krajów UE. W ramach tego systemu do Polski przybędzie około 6,5–6,8 tys. uchodźców.

Jednocześnie Unia Europejska zaplanowała działania mające zmniejszyć napływ uchodźców do Europy. Chodzi głównie o zwiększenie wsparcia finansowego dla sąsiadów Syrii – Turcji, Libanu i Jordanii (to tam przebywa większość uchodźców) oraz o walkę z przemytnikami organizującymi transporty przez Morze Śródziemne.

5. Przedstawiciel Ośrodka Pobytowego dla Cudzoziemców w Dębaku

W ośrodku przebywają osoby oczekujące na decyzję o nadaniu statusu uchodźcy. Celem pracowników jest integracja osób w nim przebywających z polskim społeczeństwem, aby po otrzymaniu decyzji znaleźli oni pracę i mieszkanie poza ośrodkiem.

Na podstawie poniższych informacji przygotujcie wypowiedź na temat obaw, jakie ma polskie społeczeństwo w związku z przybyciem uchodźców oraz warunków, jakie muszą być spełnione, by nastąpiła ich integracja.

Napływ dużej liczby imigrantów często wywołuje niepokój u części społeczeństwa przyjmującego. W doniesieniach medialnych spotykamy się obawami dotyczącymi bezpieczeństwa Polski, napływu terrorystów, integracji muzułmanów z naszym społeczeństwem.

Niekontrolowany napływ migrantów do Europy może stanowić wyzwanie dla bezpieczeństwa krajowego i porządku publicznego. Bardzo ważne jest prowadzenie rejestracji i weryfikacja osób przekraczających granicę Unii Europejskiej. Takiej weryfikacji pod kątem bezpieczeństwa dokonuje straż graniczna, a potem Urząd ds. Cudzoziemców oraz Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Ich podstawowe zadanie to ustalenie tożsamości przybywających osób, sprawdzenie, czy osoby te nie są poszukiwane lub czy nie figurują w bazach danych, np. wśród podejrzewanych o działalność terrorystyczną. Często zdarza się, że uchodźcy nie mają żadnych dokumentów. Wówczas uruchamia się placówki dyplomatyczne, sprawdza odciski palców, weryfikuje ich tożsamość na podstawie zdjęć. Istotnym wyzwaniem jest także stworzenie skutecznego systemu integracji uchodźców. Obecny polski system jest niewydolny. Doświadczenia krajów o dłuższej historii imigracji pokazują, że dla udanej integracji kluczowa jest nauka języka i adaptacja do rynku pracy. Obecny system nie zapewnia tych elementów. Lekcje polskiego w ośrodkach nie są wystarczająco efektywne. Wielu przybyszów z Syrii to osoby wykształcone. Ich integracja byłaby znacznie szybsza, gdyby mieli oni możliwość zdobycia pracy w zawodzie (pomogłaby w tym np. prostsza procedura uznawania dyplomów wydanych w krajach pochodzenia). Uchodźcy to często osoby poddane dużemu stresowi, po przejściach wojennych. Do integracji konieczna jest też pomoc psychologów, prawników i asystentów kulturowych. Obecnie kadra pracowników socjalnych jest nieliczna, a psycholog i prawnik odwiedzają ośrodek tylko raz na jakiś czas.

Materiał pomocniczy nr 2.

Pytania pomocnicze do rozmowy na temat uchodźców w Polsce

1. Jakie wartości są dla Ciebie ważne, gdy myślisz o przyjęciu do Polski uchodźców i uchodźczyń z Syrii? Wymień kilka, nawet gdy uważasz, że trudno je będzie spełnić (np. solidarność międzyludzka, bezpieczeństwo mieszkańców Polski, współczucie dla ofiar wojny, jednorodność narodowa mieszkańców Polski).
2. Jakie masz obawy oraz jakie widzisz szanse na realizację ważnych dla Ciebie wartości w związku z perspektywą zamieszkania w Polsce uchodźców i uchodźczyń?
3. Jak byś chciał, aby ludzie byli traktowani, gdy ratując życie, opuszczają z rodzinami swoje domy i ojczyznę? Jak sam/-a chciał(a)byś być traktowany/traktowana, gdybyś z rodziną musiał/-a uciekać z terenów objętych wojną?